Veridian E-Journal, Slipakorn University
ISSN 1906 - 3431

ความคิดเห็นของชุมชนต่อผลด้านสังคม และวัฒนธรรม จากการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี*

Opinion of Community about Socio-Cultural Results by Tourism Management in the Area of Huaikhayeng SubdistrictThongphaphum District, Kanchanaburi Province

ธนวัฒน์ มีจันทร์ (Tanawat Meejun)**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.) ศึกษาสภาพการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลห้วยเขย่งอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี 2.) ศึกษาความคิดเห็นของชุมชนต่อผลด้านสังคม และวัฒนธรรมจากการจัดการท่องเที่ยวตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้มีส่วนได้เสียจากการจัดการท่องเที่ยวในตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิจังหวัดกาญจนบุรี358 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอัตราส่วนโควต้า เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยวิธีการจัดการแบบมีส่วนร่วม ระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชนประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเตรียมความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยว 2) การวางแผนการจัดการท่องเที่ยว 3) การบูรณาการการจัดการท่องเที่ยวและ 4) การประเมินผลการจัดการท่องเที่ยว

2. ชุมชนมีความคิดเห็นต่อผลด้านสังคม และวัฒนธรรม จากการจัดการท่องเที่ยวตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ด้านพื้นฐานการดำรงชีวิต ด้านความสัมพันธ์ในชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมของสถาบันในชุมชน ด้านการเรียนรู้ ด้านกลุ่มองค์กรและเครือข่ายชุมชน ด้านการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อยู่ในระดับปานกลาง

---

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และชุมชน คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

This article is part of the thesis. Master of Arts (Human and Community Resource Development), Major Field:Human and Community Resource Development. Department of Human and Community Resource Development, Kasetsart University, Kamphaeng SaenCampus.

** ธนวัฒน์ มีจันทร์ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และชุมชน คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน เบอร์โทร 089 8810569 Email : grey_heron@hotmail.comโดยมี รองศาสตราจารย์ ด.ร. สันติ ศรีสวนแตง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Tanawat Meejun, Master of Arts (Human and Community Resource Development), Major Field:Human and Community Resource Development. Department of Human and Community Resource Development, Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus.Thesis Advisor: Associate Professor Sunti Srisuantang. Ph.D.

Abstract

The study aims to: 1) consider the statement of tourism management in the area of Tambon Huaikhayeng, Amphor Thongphaphum, Kanchanaburi province, 2) investigate the opinion of community about socio-cultural results by tourism management in the area of Huaikhayeng Subdistrict Thongphaphum District, Kanchanaburi province. The participants were selected by the quota random sampling. The data from individually interviewing and questionnaire were analyzed by percentile, mean, standard deviationandcontent analysis.

The finding revealed that:

1) The tourism management in Tambon Huaikhayeng, Amphor Thongphaphum, Kanchanaburi province is heritage and ecotourism which is the participative management between government, private, and community sectors. The participative management comprises of 4 processes which are 1) the preparation for the tourism management 2) the planning for the tourism management 3) the integration of the tourism management 4) the evaluation of the tourism management.

2) The opinion of community about socio-cultural results bytourism management in the area of Huaikhayeng Subdistrict Thongphaphum District, Kanchanaburi province is in moderated level in all factors which compose of basic living, community relation, organizational participation, learning, networking, cultural exchange, safety of life and property.

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศให้กับหลายประเทศก่อให้เกิดการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยว ช่วยสร้างอาชีพให้ประชาชนมีรายได้ การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวจึงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของทุกประเทศ และในปี 2558 นี้ ประเทศไทยกำลังจะก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เราจึงไม่อาจปฏิเสธได้ว่าคนไทยและภาคธุรกิจทุกแขนง ต้องตื่นตัวและเรียนรู้ภาษา วัฒนธรรมตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียนด้วยกันให้มากขึ้น การเปิดเสรีบริการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวเนื่องภายใต้กรอบอาเซียนแต่ขณะเดียวกันก็ทำให้มีความเป็นไปได้สูงว่าแนวโน้มการแข่งขันในอนาคตจะยิ่งทวีความเข้มข้นเพิ่มมากขึ้นจากคู่แข่งทั้งรายเดิมและรายใหม่ที่ต้องการเข้าสู่ตลาดเพื่อช่วงชิงส่วนแบ่งในตลาดการให้บริการด้านการท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมีขนาดใหญ่ขึ้นตามแนวโน้มมูลค่าทางเศรษฐกิจของภูมิภาคอาเซียน (ณิชานันท์ เอี่ยมเพ็ชร,2555) ซึ่งเมื่อพิจารณาจากการท่องเที่ยวของประเทศไทยในปีที่ผ่านมาพบว่าโดยภาพรวมของปี 2557 การท่องเที่ยวปรับตัวดีขึ้นแสดงให้เห็นถึงความนิยมมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นอย่างมากประเทศไทยจึงควรอาศัยจุดแข็งของภาคการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการเป็นที่ยอมรับในด้านการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่งดงาม ความมีอัธยาศัยไมตรีที่ดีของคนไทย มาพัฒนาให้เกิดประโยชน์ในด้านการท่องเที่ยวให้มากขึ้น (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558)แต่ถึงแม้ว่าการท่องเที่ยวจะนำมาซึ่งประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างมากมาย ในขณะเดียวกันก็ยังสร้างความเสื่อมโทรมให้กับทรัพยากร

Veridian E-Journal, Slipakorn University
ISSN 1906 - 3431

ทางการท่องเที่ยวด้วยเช่นกันทำให้กระแสการท่องเที่ยวในสมัยโลกไร้พรมแดนนั้นต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมถึงการรักษาสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอีกด้วยที่ผ่านมาการท่องเที่ยวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชนผู้จัดการท่องเที่ยว จากการหวังผลประโยชน์ของผู้ประกอบการและผู้เกี่ยวข้องทำให้มีผลกระทบต่อชุมชนในท้องถิ่นทั้งวิถีชีวิตและวัฒนธรรม รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้นมีทั้งเชิงบวก เช่น กระตุ้นเศรษฐกิจ,รายได้จากนักท่องเที่ยว,เกิดการจ้างงาน,สำนึกรักบ้านเกิด,กระตุ้นให้เกิดการอนุลักษณ์สิ่งแวดล้อม และเชิงลบเช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อมทรัพยากรการท่องเที่ยวถูกใช้อย่างไม่คำนึง ถึงความยั่งยืน, เกิดความขัดแย้ง,จำนวนนักท่องเที่ยวเกินการรองรับของพื้นที่ (จุฑาทิพย์ เจริญลาภ และคณะ, 2545)เป็นต้น

กาญจนบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางที่มีผู้คนนิยมเดินทางไปท่องเที่ยว ที่เต็มไปด้วยธรรมชาติที่สวยงามและเรื่องราวในอดีตที่น่าสนใจ โดยมียุทธศาสตร์ของจังหวัด คือ “เมืองแห่งการท่องเที่ยว ศูนย์กลางการค้าตะวันตกสู่สากล สังคมอยู่เย็นเป็นสุข” (กลุ่มงานยุทธศาสตร์จังหวัดกาญจนบุรี,2558)ส่วนตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นอีกพื้นที่หนึ่งซึ่งได้เปิดตัวเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยมีชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้วยความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ตำบลห้วยเขย่งก็มีพุจำนวนมาก เช่น พุปูราชินี พุท่ามะเดื่อ พุหนองปลิง สรุปได้ว่าเป็นพื้นที่ซึ่งมีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวและ แหล่งเรียนรู้ ความหลากหลายของวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ (พม่า มอญ กะเหรี่ยง ลาวฯ)ทำให้นักท่องเที่ยวเริ่มให้ความสนใจเข้ามาเยี่ยมชมมากขึ้นตามลำดับ

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวในตำบลห้วยเขย่ง และความคิดเห็นของชุมชนต่อผลด้านสังคม และวัฒนธรรมจากการจัดการท่องเที่ยวตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้วางแผนปรับปรุง พัฒนารูปแบบในการจัดการท่องเที่ยว เพื่อความยั่งยืน ของธรรมชาติและชุมชนมุ่งสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของชุมชนต่อผลด้านสังคม และวัฒนธรรมจากการจัดการท่องเที่ยวตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทราบถึงรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี
2. ผลจากการศึกษาวิจัยสามารถนำไปใช้วางแผนปรับปรุงและพัฒนารูปแบบในการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและชุมชนได้อย่างเหมาะสมและนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่อื่นๆต่อไป

วิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยโดยแบ่งออกเป็นสองขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการจัดการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ ด้วยวิธีเจาะจงผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี และอาศัยอยู่ในพื้นที่ศึกษามาไม่น้อยกว่า 10 ปี โดยนัดหมายตัวแทนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว ได้แก่ เจ้าหน้าที่โครงการหลวงประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลห้วยเขย่ง รองประธานกลุ่มท่องเที่ยวตำบลห้วยเขย่ง ผู้แทนองค์การปกครองท้องถิ่น ผู้จัดการตลาดนัดชุมชนพร้อมบันทึกเสียงสัมภาษณ์จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการลงพื้นที่สำรวจบริบทของชุมชน และแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ ใช้แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่สอดคล้องกับกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการศึกษา ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลห้วยเขย่งเพื่อศึกษาสภาพการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่จากแหล่งวิชาการได้แก่ หนังสือ เอกสาร วารสาร วิทยานิพนธ์ ตลอดจนการศึกษาจากเว็บไซต์ ในประเด็นประวัติความเป็นมา ขนบธรรมเนียมประเพณี สภาพสังคม วัฒนธรรม และสภาพปัญหาในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. รวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่สำรวจบริบท และแหล่งแหล่งท่องเที่ยวตำบลห้วยเขย่ง
3. สัมภาษณ์ เกี่ยวกับการรูปจัดการการท่องเที่ยว โดยนัดหมายตัวแทนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว ได้แก่ เจ้าหน้าที่โครงการหลวง และประธานกลุ่มท่องเที่ยวตำบลห้วยเขย่ง ผู้แทนองค์การปกครองท้องถิ่นพร้อมบันทึกเสียงสัมภาษณ์จำนวน 5 คน
4. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การศึกษาจากเอกสาร และการลงสำรวจพื้นที่จริง โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา

Veridian E-Journal, Slipakorn University
ISSN 1906 - 3431

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาระดับความคิดเห็นของชุมชนต่อผลด้านสังคม และวัฒนธรรม จากการจัดการท่องเที่ยว ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีดำเนินการดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยประกอบไปด้วย กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียจากการจัดการท่องเที่ยวและกลุ่มประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ใน ตำบลห้วยเขย่ง รวมทั้งสิ้น 8 หมู่บ้าน จำนวน 5,672 คน และประมาณการขนาดตัวอย่างจากตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morganได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 358 คน แล้วทำการกำหนดอัตราส่วนตามโควต้าโดยกำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% ความผิดพลาดไม่เกิน 5%

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม(Questionnaire) โดยจะแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยประกอบด้วยเพศอายุระดับการศึกษา ศาสนา อาชีพ รายได้เฉลี่ย และการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม จากการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีโดย ให้ค่าของคำตอบเป็น 5 ระดับ ใช้มาตรวัดแบบลิเคอร์ท (Likert 's scale) เรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยว

วิธีการสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือ

การวิจัยส่วนนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่สร้างขึ้นตามกรอบการวิจัยและเพื่อให้เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือได้ในทางวิชาการโดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย และหลักเกณฑ์ในการสร้างแบบสอบถามและสร้างแบบสอบถามจำนวน 37 ข้อ

2. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ แก้ไขเนื้อหา ภาษาแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข

3. ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์และครอบคลุมในเนื้อหาที่ต้องการศึกษา แล้วทำการปรับปรุงแก้ไขภาษาเพื่อความถูกต้องและชัดเจนอีกครั้ง

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มคนในชุมชนในเขตตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.922

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลแจกแบบสอบถามกับผู้มีส่วนได้เสียจากการจัดโครงการท่องเที่ยวในพื้นที่ ตำบลห้วยเขย่ง จำนวน 358 คน แล้วรอรับแบบสอบถามกลับคืนมาเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากรับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลถูกต้อง แล้วนำแบบสอบถามที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ค่าความถี่และค่าร้อยละเพื่อใช้อธิบายข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในพื้นที่ตำบลห้วยเขย่ง

2. ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายระดับความคิดเห็นของชุมชนต่อผลด้านสังคมและวัฒนธรรม จากการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

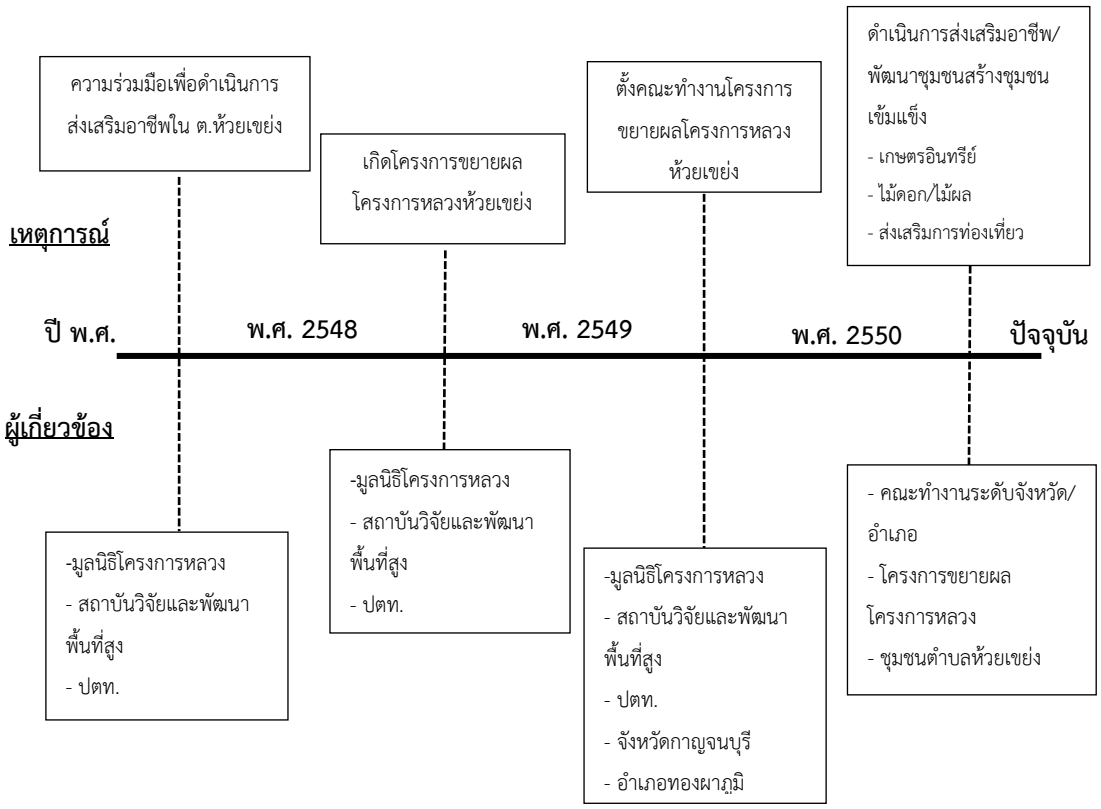
สรุปผลการวิจัย

การท่องเที่ยวในพื้นที่ ตำบลห้วยเขย่ง มีการจัดการสามารถอธิบายได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แนวคิด ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของการจัดการท่องเที่ยว

ในปี พ.ศ.2548 มูลนิธิโครงการหลวง ร่วมกับบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชนในพื้นที่ตำบลห้วยเขย่งโดยหม่อมเจ้าภีศเดช รัชนี องค์ประธานมูลนิธิโครงการหลวงได้มอบหมายให้สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) เข้ามาดำเนินการโดยตั้งเป็นโครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเขย่ง ขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2549 (คณะทำงานโครงการขยายผลโครงการหลวง, 2556) และในวันที่ 12 มกราคม 2550 ผู้แทนของมูลนิธิโครงการหลวงและสถาบันวิจัยและพัฒนาพ้นที่สูง ตัวแทนจากบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน), เกษตรและสหกรณ์จังหวัด ได้ร่วมหารือกับนายอำนาย ผการัตน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรีในขณะนั้นเห็นสมควรให้มีการตั้งคณะทำงานโครงการขยายผลโครงการหลวงฯ และเห็นควรมีการพิจารณาเพิ่มพื้นที่ ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีขึ้น สรุปความเป็นมาได้ ดังภาพที่ 1

Veridian E-Journal, Slipakorn University
ISSN 1906 - 3431



ภาพที่ 1 ความเป็นมาของการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ ตำบลห้วยเขย่ง

2. การจัดการท่องเที่ยว

การจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลห้วยเขย่ง มีรูปแบบการบริหารจัดการที่เรียกว่า ภาคีร่วมพัฒนา (Development Partnership) ระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชน มีโครงสร้างการจัดการเป็นคณะกรรม การหากเป็นคณะกรรมการระดับจังหวัดจะมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน คณะกรรมการระดับอำเภอจะมีนายอำเภอเป็นประธาน คณะกรรมการระดับหมู่บ้านจะมีกำนันเป็นประธาน ซึ่งการจัดตั้งคณะกรรมการแบ่งออกเป็นระดับต่างๆตามการปกครองโดยปฏิบัติงานร่วมกับกลุ่มต่างๆที่ชุมชนจัดตั้งขึ้น เช่น กลุ่มไกด์ กลุ่มโฮมเตย์ กลุ่มรถนำเที่ยว โดยจะมีการประสานการทำงานทั้งระดับบนลงล่าง และระดับล่างขึ้นสู่บน กล่าวคือ หากมีนโยบายจากภาครัฐบาลตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ คณะกรรมการระดับจังหวัดก็จะสนองนโยบายลง สู่ระดับอำเภอ และอื่นๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว ส่วนการประสานงานระดับล่างขึ้นบน เช่น แผนพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชนที่เกิดจากกลุ่มต่างๆภายในชุมชน จะเสนอขึ้นไปสู่ระดับบนตามลำดับเช่นเดียวกัน ดังนั้นระบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวจึงมีลักษณะแบบจัดตั้งเป็นคณะกรรมการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของสามองค์ประกอบคือ รัฐ/เอกชน/ประชาชน ซึ่งมีสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์กรมหาชน) ทำหน้าที่เป็นเลขานุการ สนับสนุนผลักดัน รวมถึงประสานงานนำหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมประชุมขับเคลื่อนการดำเนินงานต่างๆ ในพื้นที่ตามความเชี่ยวชาญของหน่วยงานนั้นเช่น ด้านการท่องเที่ยวและการทำเกษตรกรรมจะประสานงาน ททท. และเกษตรอำเภอเข้ามาช่วยสนับสนุนการทำงาน ในส่วนของคณะทำงานภายในตำบล

จะแบ่งเป็นกลุ่มและฝ่ายต่างๆ เช่น ฝ่ายประชาสัมพันธ์,ฝ่ายวัฒนธรรม, ฝ่ายสิ่งแวดล้อม, ฝ่ายบัญชีและการเงิน, กลุ่มโฮมสเตย์, กลุ่มไกด์และรถนำเที่ยว, กลุ่มเกษตรอินทรีย์ โดยมีการกำหนดกฎระเบียบ ราคาค่าบริการต่างๆ ที่พัก และไกด์ โดยเป็นไปตามข้อตกลงของกลุ่มซึ่งได้ตกลงกันไว้ โดยหัวหน้ากลุ่มแต่ละกลุ่มจะมีรายชื่อสมาชิกและรายละเอียดการดำเนินงานของกลุ่มตนเอง ดังคำกล่าวของผู้ที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างเช่น

...ภายในกลุ่มการท่องเที่ยว ราคาไกด์ และที่พักก็เป็นไปตามที่ตกลงกันไว้ เช่น ไกด์1 คน 300 บาท รับนักท่องเที่ยวได้ไม่เกิน 10 คน สำหรับเรื่องวัฒนธรรมต่างๆ ถ้ามาเป็นกลุ่มก็จัดให้ดูได้ทุกประเภทการแสดง ในราคา 4,000 บาท...เจ้าหน้าที่โครงการหลวง

*...ไกด์ ราคา 300 บาท /คน แต่ถ้ามาเป็นกลุ่มแล้วเป็นการเชิงท่องเที่ยวศึกษาดูงานก็จะคิดเป็นค่าวิทยากรเป็นเรื่องๆ เป็นจุดไปตามที่นักท่องเที่ยวเข้ามาดูเรื่องนั้นๆ ที่พักต่างๆ โฮมสเตย์ คิดหัวละ 250 อาหาร 2 มื้อ แล้วแต่ความต้องการของนักท่องเที่ยวว่าจะกินร่วมกับเจ้าของบ้านหรือไม่ ต้องการความเป็นส่วนตัวแค่ไหน เราก็ต้องดูเขาด้วย ส่วนโรงแรมต่างๆก็ตามราคาเขาอยู่แล้ว ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวก็จะระบุมาตั้งแต่แรกอยู่แล้วว่าโปรแกรมการท่องเที่ยวจะเป็นแบบไหน...*รองประธานกลุ่มท่องเที่ยว

ซึ่งกระบวนการทั้งหมด เน้นการทำงานอย่างมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในระดับต่างๆดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยว โดยมีการจัดตั้งอาคารศูนย์โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเขย่งขึ้น บริเวณ หมู่ที่ 6 บ้านไร่ ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ขึ้นเพื่อเป็นแหล่งรวบรวมความรู้ที่เกิดจากการดำเนินงานในพื้นที่ ทั้งยังเป็นจุดสาธิต และถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรจากโครงการหลวงซึ่งเป็นต้นแบบ ชุมชนสามารถประยุกต์นำไปใช้ให้เหมาะสมกับพื้นของตนเองได้ทันที อีกทั้งยังเป็นสถานที่รวบรวมข้อมูล ข่าวสาร ประชาชน ผู้นำชุมชน รวมถึงหน่วยงานต่างๆสามารถใช้เป็นแหล่งข้อมูลความรู้ หรือสถานที่จัดประชุมแลกเปลี่ยนสรุปบทเรียนในการทำงานได้เป็นอย่างดี

2. การวางแผนการจัดการท่องเที่ยว ในทุกระดับของคณะทำงานจะมี คณะกรรมการซึ่งประกอบไปด้วยผู้นำชุมชนซึ่งเป็นตัวแทนของแต่ละหมู่บ้านจะร่วมกันประชุมแผนการดำเนินการท่องเที่ยวตำบลห้วยเขย่งร่วมเวทีประชุม พูดคุยหาจุดลงตัวร่วมกันกับหน่วยงานต่างที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในตำบล และการบริหารจัดการต่างๆเพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมด้วยทุกครั้ง

3. การบูรณาการการทำงาน โดยผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชน รวมถึงผู้นำชุมชนในพื้นที่ต่างก็มีหน้าที่ซึ่งต้องบูรนาการ การทำงานของตนเองให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว และแผนการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆได้อย่างเป็นระบบ โดยหน่วยงานหลักในพื้นที่ เช่น โครงการขยายผลโครงการหลวงซึ่งมีหน้าที่ประสานงานเป็นตัวกลางระหว่าง ภาครัฐ เอกชน และชุมชนในพื้นที่ให้เกิดความลื่นไหล และคล่องตัวในการดำเนินงาน การผลักดันและสนับสนุนให้เกิดการจัดตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวต่างๆให้สอดรับแผนพัฒนาการท่องเที่ยว และเป็นกลุ่มที่มีการจดทะเบียนอย่างถูกต้อง เช่น กลุ่มสหกรณ์การท่องเที่ยว หรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่างๆ ซึ่งภายในกลุ่มการท่องเที่ยวมีการกำหนดราคาค่าบริการต่างๆ ที่พัก และไกด์ โดยหัวหน้ากลุ่มแต่ละกลุ่มจะมีรายชื่อสมาชิกดังกล่าว รายละเอียดการดำเนินการกลุ่ม ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงของกลุ่มซึ่งได้ตกลงกันไว้

4. การประเมินผลการจัดการท่องเที่ยว โครงการขยายผลโครงการหลวงเคยทำแบบประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในพื้นที่ตำบลห้วยเขย่ง เรื่อง สถานที่ท่องเที่ยว/ ที่พัก/ ความสะอาด/

Veridian E-Journal, Slipakorn University
ISSN 1906 - 3431

อาหาร/ และการให้บริการ โดยแจกให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเป็นกลุ่มหรือหมู่คณะได้ช่วยตอบแบบสอบถามดังกล่าว ผลการตอบแบบประเมินความพึงพอใจจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตอบ พอใจปานกลาง และข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเรื่องวัยรุ่นขับมอเตอร์ไซเสียงดังรบกวนเวลากลางคืน ซึ่งทางคณะกรรมการได้ประสานงานผู้ใหญ่บ้านแต่ละหมู่ช่วยควบคุมดูและและสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองให้ช่วยดูแลบุตรหลานเพิ่มเติมแล้วเนื่องจากเป็นภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของชุมชนนั่นเอง

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของชุมชนต่อผลด้านสังคม และวัฒนธรรมจากการจัดการท่องเที่ยวตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ความคิดเห็นของชุมชนต่อผลด้านสังคม และวัฒนธรรมจากการจัดการท่องเที่ยวโดยภาพรวม

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อผลด้านสังคม และวัฒนธรรมจากการจัดการท่องเที่ยวตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.20, S.D. = .45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะพบว่า ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีระดับการเปลี่ยนแปลงเป็นอันดับหนึ่ง ($\overline{X}$ = 3.31, S.D. = .72) รองลงมาคือ ด้านการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ($\overline{X}$ = 3.26, S.D. = .52) ด้านการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 3.26, S.D. = .68) ตามลำดับ และด้านพื้นฐานการดำรงชีวิตกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อระดับ การเปลี่ยนแปลงเป็นอันดับสุดท้าย($\overline{X}$ = 3.08, S.D. = .54)

ตารางที่ 1ระดับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมจากการจัดการท่องเที่ยวโดยภาพรวม

หัวข้อการเปลี่ยนแปลง	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล	อันดับ
ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	3.31	.72	ระดับปานกลาง	1
การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม	3.26	.52	ระดับปานกลาง	2
การเรียนรู้	3.23	.68	ระดับปานกลาง	3
กลุ่มองค์กรและเครือข่ายชุมชน	3.22	.70	ระดับปานกลาง	4
ความสัมพันธ์ในชุมชน	3.18	.54	ระดับปานกลาง	5
การมีส่วนร่วมของสถาบันในชุมชน	3.09	.38	ระดับปานกลาง	6
พื้นฐานการดำรงชีวิต	3.08	.54	ระดับปานกลาง	7
ภาพรวม	**3.20**	**.45**	**ระดับปานกลาง**	

การอภิปรายผล

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม จากการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. การท่องเที่ยวในพื้นที่ห้วยเขย่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กิจกรรมการท่องเที่ยวที่อาศัยทรัพยากรทางธรรมชาติที่สมบูรณ์ และสวยงามในพื้นที่ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ ได้รับประสบการณ์ตรงกับธรรมชาติและวิถีชีวิตชุมชนในพื้นที่ แต่กิจกรรมการแสดงของชนเผ่าในท้องถิ่น นี้เป็นการแสดงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ซึ่งการแสดงต่างๆเหล่านี้ไม่ได้มีการจัดเตรียมไว้โดยเฉพาะแต่จะเป็นการละเล่นประจำปี หรือเป็นประเพณีของชนเผ่าที่จำเป็นต้องมาเที่ยวชมเฉพาะช่วงที่จัดกิจกรรมตามวิถีชีวิตเท่านั้น หากมาในเวลาอื่นๆ ที่ไม่ตรงกับช่วงงานประเพณีอาจไม่ได้รับชมกิจกรรมทางวัฒนธรรมนี้ ส่งผล ให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลห้วยเขย่ง ในแต่ละปีส่วนใหญ่จะมาเป็นหมู่คณะมีจำนวน ไม่มากนักเป็นนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มที่สนใจในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความเป็นธรรมชาติที่คงความสมบูรณ์เงียบสงบมีความแตกต่างของธรรมชาติในแต่ละฤดูการและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเพณีเฉพาะถิ่นที่หลากหลายแต่อยู่ร่วมกันได้อย่างลงตัว ซึ่งแต่ละกิจกรรมนั้นจะมีความเหมาะสมของการเข้าเยี่ยมชมเฉพาะฤดูกาลเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมชัย เบญจชัย (2549)เรื่องลักษณะทั่วไปของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ 1) เป็นพื้นที่ธรรมชาติที่มีการอนุรักษ์ไว้ รวมถึงแหล่งประวัติศาสตร์โบราณคดี และวัฒนธรรมที่ปรากฏในพื้นที่ธรรมชาตินั้นๆ 2) มุ่งเน้นที่คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวมากกว่าพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ 3) เน้นให้ทุกฝ่ายมีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติและวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว 4) ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสเรียนรู้ หรือมีประสบการณ์โดยตรงกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติ นอกจากจะได้รับความพึงพอใจแล้วยังเป็นการสร้างเสริมประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม 5) เป็นการท่องเที่ยวที่คืนประโยชน์สู่ธรรมชาติและชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม 6) เป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและยังมีรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมรวมอยู่ด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุษกร ด้วงทอง (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์เชิงเศรษฐกิจระหว่างชุมชนกับงานด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวนอุทยานปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวนอุทยานปราณบุรี เน้นการท่องเที่ยวแบบสร้างจิตสำนึก สร้างความประทับใจ และการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 2 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมปลูกป่า และกิจกรรมล่องเรือชมธรรมชาติ และวิถีชีวิตชุมชนชาวประมงปากน้ำปราณบุรีเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาเรียนรู้และสัมผัสธรรมชาติด้วยตัวเอง อีกทั้งยังสอดคล้องกับ มนัส สุวรรณ (2544) ซึ่งได้ให้ความหมายของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมว่า หมายถึงแหล่งท่องเที่ยวหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางศิลปะและขนบธรรมเนียมประเพณีที่บรรพบุรุษได้สร้างสมและถ่ายทอดเป็นมรดกสืบทอดกันมาทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทนี้ประกอบด้วยงานประเพณีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนการแสดงศิลปวัฒนธรรมสินค้าพื้นเมืองการแต่งกายภาษาชนเผ่า

2. ในเรื่องการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่นั้น เป็นการจัดการแบบเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชนและประชาชน มีการตั้งคณะทำงานระดับจังหวัด คณะทำงานระดับอำเภอและการจัดตั้งกลุ่มท่องเที่ยวเพื่อบริหารจัดการเรื่องต่างๆ ในพื้นที่ โดยในคณะทำงานระดับต่างๆ จะมีตัวแทนของชุมชนหรือผู้นำชุมชนร่วมเป็นคณะทำงานอยู่ในทุกระดับซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุชาดา เจริญพันธ์ศิริกุล

Veridian E-Journal, Slipakorn University
ISSN 1906 - 3431

และคณะ(2554) เรื่องบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาคมต่อการจัดการท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย การร่วมรับรู้ข้อมูล, การร่วมคิด/ร่วมพิจารณา/ร่วมวางแผน, ร่วมทำ/ร่วมรับผลประโยชน์, และร่วมประเมินผล/แก้ไขปัญหา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐ กันภัย (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองชะอำ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมด้านการคิดค้นปัญหา และสาเหตุของปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และด้านที่ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ ด้านการส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางโดยจุดเริ่มต้นนั้นเป็นการริเริ่มของโครงการขยายผลโครงการหลวง ซึ่งได้นำต้นแบบการพัฒนามาจากโครงการหลวงทางภาคเหนือ ทำให้มีแนวคิดเรื่องการขับเคลื่อนชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดการพัฒนาการเกษตรบนฐานความรู้ที่เหมาะสม สอดคล้องกับภารกิจของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ที่มีภารกิจในการส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานของโครงการหลวง เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน การพึ่งพาตนเอง นำต้นแบบการพัฒนาที่ยั่งยืนของโครงการหลวงไปปรับใช้อย่างเหมาะสมกับสภาพของสังคม ท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม ช่วยสร้างเศรษฐกิจของชุมชนตามศักยภาพที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนเอง มีชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ เน้นกิจกรรมที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการนำเสนอกิจกรรม สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของวิถีชีวิต และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่มีจุดเด่นที่แตกต่างกันออกไป เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับผลประโยชน์อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสอดคล้องกับ หลักการจัดการท่องเที่ยวที่ยังยืนของวรรณา วงษ์วานิช (2551) คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว ผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้เป็นพันธมิตรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องประสานการจัดการร่วมกัน เพื่อลดผลกระทบต่อระบบนิเวศชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมวิถีชีวิตที่มีต่อการท่องเที่ยว และกำหนดแผนงาน ทางเศรษฐกิจ การดำรงอยู่ของสังคมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

3. ผลการสำรวจข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชาชนในพื้นที่ตำบลห้วยเขย่งเป็นการแสดงรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมาก มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.2 และรองลงมามีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.7 ส่วนมากประกอบอาชีพ เกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 31.3 และประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 27.7 เป็นลำดับถัดมา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ แสดงให้เห็นว่าการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ยังคงจำกัดอยู่ในเฉพาะหมู่บ้านที่มีแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ได้กระจายไปทั้งชุมชน การท่องเที่ยวแม้จะทำในภาพรวมทั้งตำบลแต่กระบวนการทำงานจริงจะเริ่มจากชุมชนหรือความพร้อมของตัวบุคคลที่มีความพร้อมเป็นหลักก่อน ทำให้ระดับความคิดเห็นของชุมชนต่อผลด้านสังคม และวัฒนธรรมจากการจัดการท่องเที่ยวตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยรวมการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีข้อกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆที่เน้นการอนุรักษ์เพื่อคงสภาพเดิมของพื้นที่ ในทำนองเดียวกันผลจากการสัมภาษณ์ตัวแทนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงชุมชนว่าบริบทของชุมชนยังคงไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปมากนัก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธิตินทร์ จารักษ์ (2552) ได้ศึกษา

การพัฒนาการท่องเที่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนในหมู่บ้านปะละทะ ตำบลแม่ละมุ้ง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ผลการศึกษาการพัฒนาท่องเที่ยวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อม พบว่าการท่องเที่ยวไม่มีผลมากนักต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม และวัฒนธรรมเพราะชาวบ้านปะละทะมีวิถีชีวิตที่ขึ้นอยู่กับธรรมชาติและระบบอาวุโส และมีประเพณีท้องถิ่นที่สืบต่อกันมา การเปลี่ยนแปลงในด้านนี้จึงถือว่ามีการเปลี่ยนแปลงน้อยแม้ภาพรวมทุกข้อจะมีความคิดเห็นจากการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าหัวข้อที่มีการเปลี่ยนแปลงในมากที่สุด คือเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และรองลงมา คือ การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม โดยเป็นผลมาจากการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลห้วยเขย่งทำให้มีปัจจัยส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องดังกล่าว เช่น จำนวนนักท่องเที่ยว จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ การติดต่อกับสังคมภายนอกเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งเกิดการรับรู้ และเรียนรู้เรื่องต่างๆมากขึ้นจากการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องปัจจัยในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม ของพระทองขาว กิตฺติธโร (2553)กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละสังคมนั้นย่อมมีอัตราการเปลี่ยนแปลง (The Rate of Change) ที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้อาจสรุปได้ว่าเกิดจากปัจจัยหลายประการเช่น การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากร การเปลี่ยนแปลงขนาดหรือการกระจายตัวของประชากรมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในสิ่งอื่นตามมา เช่น การขยายของที่อยู่อาศัย และเมือง, การเปลี่ยนแปลงในระบบของสถาบันสังคมการติดต่อกับสังคมภายนอก สังคมเปิด (Open Society) นั้น ย่อมมีอัตราการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในอัตราสูงกว่าสังคมปิด (Close Society) สังคมเมือง (Urban Society) ซึ่งติดต่อกับสังคมอื่นได้ง่าย จึงมีอัตราการเปลี่ยนแปลงสูงกว่า สังคมชนบท,ความจำเป็นทางสังคม การเปลี่ยนแปลงจะมีอัตราสูงเมื่อสมาชิกในสังคมรับรู้ว่า สิ่งดังกล่าวเป็นสิ่งมีค่า และสนองต่อความต้องการ หรือความจำเป็นของตนและสังคม

ข้อเสนอแนะต่อพื้นที่

1. ภาครัฐ เช่น อบต. ควรมีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวประจำตำบล งบประมาณ กำลังคน ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ และการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว เช่น ป้ายบอกทางป้ายประชาสัมพันธ์ ห้องน้ำ ถังขยะ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ตามความเหมาะสมททท.จังหวัดกาญจนบุรี, มหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในจังหวัดกาญจนบุรี หน่วยงานระดับอำเภอ,อบต.ห้วยเขย่ง, สภาองค์กรชุมชนตำบลห้วยเขย่งและโรงเรียนในพื้นที่ตำบลห้วยเขย่งควรมีการจัดการอบรมและกิจกรรมที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ชุมชนและผู้ประกอบการท่องเที่ยวตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากจัดการท่องเที่ยวโดยไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างจิตสำนึกในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

2. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลห้วยเขย่ง เช่น กลุ่มธุรกิจท่องเที่ยว, สภาองค์กรชุมชน, โครงการขยายผลโครงการหลวง, และตัวแทนจากภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ควรจัดการประชุมเพื่อรายงานผลการดำเนินงานการท่องเที่ยวในตำบลอย่างต่อเนื่อง ทั้งการสรุปบัญชีรายรับรายจ่ายเกี่ยวกับกลุ่มท่องเที่ยวต่างๆ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานที่ผ่านมา ให้กลุ่มเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการ รับรู้ข้อมูล ร่วมคิด ร่วมแก้ไขปัญหาในการดำเนินงาน เปิดโอกาสให้ได้มีการชี้แจงประเด็นความไม่เข้าใจในเวทีประชุม เพื่อลดความขัดแย้ง ความไม่เข้าใจกันในกระบวนการดำเนินการท่องเที่ยวในพื้นที่ และร่วมดำเนินงานเป็นไปในแนวทางเดียวกันทุกกลุ่ม

3. เมื่อเกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และการเลียนแบบวัฒนธรรมภายนอกจากนักท่องเที่ยว ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่น อบต.,ผู้นำชุมชน, และสถานศึกษาในพื้นที่ควรส่งเสริมเรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีในท้องถิ่น เช่น การส่งเสริมให้เด็กๆ แต่งตัวด้วยเสื้อผ้าพื้นเมืองซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ การพูดภาษาถิ่น ควรมีการประกาศยกย่องเชิดชูผู้ทรงภูมิปัญญาในพื้นที่เพื่อเป็นขวัญ กำลังใจในการช่วยอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมประเพณี และสามารถช่วยถ่ายทอดความรู้ให้กับคนท้องที่ในรุ่นต่อๆไปได้

4. เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในตำบลห้วยเขย่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ททท. , โครงการขยายผลโครงการหลวง, อบต., อุทยาน, ควรส่งเสริมให้ประชาชนที่ยังไม่มีส่วนร่วม ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลห้วยเขย่ง ให้มากขึ้นครอบคลุมทั้งตำบล โดยเริ่มตั้งแต่การรับรู้ข้อมูล, การร่วมคิด/ ร่วมพิจารณา/ ร่วมวางแผน, ร่วมทำ/ ร่วมรับผลประโยชน์, และร่วมประเมินผล/ ร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อความยั่งยืนของการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ต่อไป

5. กลุ่มจัดการท่องเที่ยว และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรเพิ่มความเข้มงวดในการดูแลรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ เช่น การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ การอบรมตำรวจบ้าน และเจ้าหน้าที่ อพปร. เพื่อช่วยดูแลความปลอดภัยในช่วงที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาในปริมานที่เพิ่มมากขึ้น มีการติดป้ายข้อห้าม คำเตือน และข้อควรปฏิบัติ เมื่ออยู่ในบริเวณที่พักและสถาณที่ท่องเที่ยวอย่างชัดเจน มีการติดป้ายราคาสินค้า ราคาอาหาร และเครื่องดื่มในเมนูอาหารให้ลูกค้าทราบ เพื่อสร้างความเชื่อมั่น ของความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่อีกด้วย

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงจุดแข็งจุดอ่อนโอกาสและอุปสรรคของการจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลุ่มลึกในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว และความยั่งยืนของการให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

2. ควรมีการประเมินผลกระทบทางสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวอย่างอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยลดผลกระทบทางด้านลบที่จะเกิดขึ้นกับทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญในพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). สรุปสถานการณ์นักท่องเที่ยวธันวาคม 2557. เข้าถึงเมื่อ 16 พฤษภาคม2558 , เข้าถึงได้ที่ http://www.mots.go.th/main.php?filename=index.

จังหวัดกาญจนบุรี. กลุ่มงานยุทธศาสตร์. (2558). แผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2557-2558 จังหวัดกาญจนบุรี. เข้าถึงเมื่อ16 พฤษภาคม 2558, เข้าถึงได้ที่ http://www.kanchanaburi.go.th/au/vision.php.

คณะทำงานโครงการขยายผลโครงการหลวง. (2556). เอกสารประกอบการประชุมคณะทำงานโครงการขยายผลโครงการหลวง. โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเขย่งสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์กรมหาชน).

จุฑาทิพย์ เจริญลาภ และคณะ. (2545). การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ณิชานันท์ เอี่ยมเพ็ชร. (2555). การท่องเที่ยวไทยในอาเซียนและทิศทางหลังเปิด AEC. เข้าถึงเมื่อ 16 พฤษภาคม 2558, เข้าถึงได้ที่http://www.thai-aec.com.

พระทองขาว กิตติธโร. (2553). การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรม. สารนิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ธิตินทร์ จารักษ์. (2552).การพัฒนาการท่องเที่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนในหมู่บ้านปะละทะ ตำบลแม่ละมุ้ง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บุษกร ด้วงทอง. (2558). ความสัมพันธ์เชิงเศรษฐกิจระหว่างชุมชนกับการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวนอุทยานปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University, Vol 8, No 2.(เดือนพฤษภาคม– สิงหาคม) : 2111-2122.

มนัส สุวรรณ และคณะ. (2544). การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. รายงานขั้นสุดท้าย สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท).

รัฐ กันภัย. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University, Vol 8, No 1.(เดือนมกราคม – เมษายน) : 448-464.รายงานขั้นสุดท้ายสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท).

วรรณา วงษ์วานิช. (2546). ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมชัย เบญจชัย. (2549). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.เอกสารประกอบการบรรยาย หลักสูตร การบริหารจัดการชุมชนและการพัฒนาอาชีพด้านป่าไม้กลุ่มงานวิชาการ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16,1-28.เชียงใหม่ : กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช.

สุชาดา เจริญพันธ์ศิริกุลและคณะ. (2544). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว.กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.